

STUDIA CAROLIENSIA

Sorozatszerkesztő: Sepsi Enikő

A szerkesztőbizottság tagjai:

Boros Gábor, Csanády Márton, Csoma Mózes, Fabiny Tibor,
Furkó Péter, Homicskó Árpád, Jakab Éva, Kendeffy Gábor,
Literáty Zoltán, Pap Ferenc, Stubnya Gusztáv, Tóth J. Zoltán

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA A KUTATÁSBAN ÉS AZ OKTATÁSBAN

A KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
2025-ÖS ÉVKÖNYVE

Szerkesztette
Furkó Péter, Bölcskei Andrea, Csőke Zoltán

Felelős kiadó:
Gyenes Ádám, a L'Harmattan Kiadó igazgatója és
Trócsányi László, a KRE rektora

Károli Gáspár Református Egyetem
1091 Budapest, Kálvin tér 9.
Telefon: 455-9060

© Károli Gáspár Református Egyetem, 2025
© L'Harmattan Kiadó, 2025
© Szerzők, szerkesztők, 2025

Szerkesztők:
Furkó Péter, Bölcskei Andrea, Csőke Zoltán

Szakmai lektorok:
Czentnár Simon, N. Császi Ildikó, Dér Csilla Ilona, Fóris Ágota, Gergely Andrea, Pesti
Csilla, M. Pintér Tibor, Schmidt Ildikó, Sólyom Réka, Szabó Gergely, Tóth Gergely

A borítón a Pixabay szabadon felhasználható képe szerepel (készítette: Tung Nguyen).

ISBN 978-963-646-447-9

A kiadó kötetei megrendelhetők, illetve kedvezménnyel megvásárolhatók:

L'Harmattan Könyvesbolt
1053 Budapest, Kossuth L. u. 14–16.
Tel.: +36-70-554-3177
harmattan@harmattan.hu
www.harmattan.hu

TARTALOMJEGYZÉK

Raktori bevezető (Trócsányi László)	7
A szerkesztők előszava	9

MI: ALAPFOGALMAK ÉS DILEMMÁK, KIHÍVÁSOK ÉS MEGOLDÁSI JAVASLATOK

Boros Gábor: Az emberiség barátja vagy első számú közellenség? Filozófiai-etikai problémák a „mesterséges” „intelligencia” körül	19
Hanula Gergely: A mesterséges intelligencia szerepe az igazság megismerésében	31
Tóth András: Mesterséges intelligencia és jog az etika, az EU és a geopolitika hálójában	41
Pulay Gyula Zoltán: Alkalmazhatók-e az integritásmenedzsment hagyományos eszközei a mesterséges intelligenciával kapcsolatos etikai kockázatok kezelésére? Az egyetemi szintű szabályozás kihívásai	55
Józsa Gabriella – Szontagh Pál Iván: Félelmek, fantáziák, felelősségek a mesterséges intelligencia korában	77

MI ÉS HITELESSÉG

Kodácsy Tamás: Imago duplex a mesterséges intelligenciában	101
Sütheő Péter: MI és hitelesség. A mesterséges intelligencia tudásának információtudományi és etikai vizsgálata	113

MI ÉS TÁRSADALOM

Csanády Márton: A társadalomtudományok kutatásetikai kérdései az MI korában, különös tekintettel a szociológiára	129
Nagy András – Bertalan Péter: Mesterséges intelligencia: áldás vagy átok?	143

Valkó Vivien – Gencsi Gábor – Karácsony Péter: Szükségtelen jó vagy szükséges rossz? A mesterséges intelligencia munkavállalókra gyakorolt hatása a szlovák munkaerőpiacon	159
--	-----

MI ÉS SZEMÉLYKÖZI KAPCSOLATOK A TUDOMÁNYOS KUTATÁSBAN ÉS A HÉTKÖZNAPOKBAN

Szvetelszky Zsuzsanna – Sztárayné Kézdy Éva – Tóth Gergely: MI-eszközök társadalomtudományi alkalmazásának etikai kérdései a személyes adatfelvételek esetén	175
Ipolyi Dóra: Algoritmusok és érzelmek. Mesterséges intelligencia és párválasztás a digitális korban	183
Süll Tamás: A mesterséges intelligencia – azon belül a ChatGPT – használatának negatív hatásai és pozitív hozadécai a párkapcsolatok működésére	191

MI(VEL) ÉS HOGYAN?

Király Lilla: A Károli Gáspár Református Egyetem Mesterséges Intelligencia Kutatócsoportjának bemutatása	207
Dringó-Horváth Ida – T. Nagy Judit – Drjenovszky Zsófia – Hegedűs Dóra: A mesterséges intelligencia használata a felsőoktatásban. Intézményi útmutatók és oktatói attitűd	217
Fóris Ágota: A terminológia oktatása és kutatása. Egy évtized a KRE BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszékén	233
Absztraktok	257
A kötet szerzői	271

REKTORI BEVEZETŐ

Örömmel üdvözlöm, hogy a Károli Gáspár Református Egyetem oktatói, kutatói, a mesterséges intelligencia kihívásaira interdiszciplináris módon keresik a válaszokat. Külön, önálló szervezeti egységként az Információs és Kommunikációs Technológiák Kutatóközpont pedig az egyetemi oktatók és hallgatók számára nyújt gyakorlati segítséget a mesterséges intelligencia eredményeinek elsajátításához.

A Studia Caroliensia 2025. évi kötete azonban nem csupán tudományos vállalkozás, hanem közösségi hitvallás is: tanúságtétel arról, hogy a tudomány művelése a teremtet világ megértését szolgálja.

A Károli Gáspár Református Egyetem neve közvetve a Bibliára utal. A Szentírás szerint, amikor Isten megteremtette az embert saját képmására, megáldotta, majd nekünk adta a tenger halait, az ég madarait és minden állatot, hogy uralkodjunk fölöttük. Az emberiség képes is volt erre, és évezredek át a háborúk, vesztések, a történelem folyamának zúgó habjai között uralkodni tudott. Ma azonban az ember – tulajdonképpen akár a saját képmására is – képes olyan technológiát alkotni, amely rossz kezekben vagy kellő körültekintés nélkül ennek az Isten által ránk ruházott uralomnak a végét jelentheti, azaz ártani is képesek vagyunk magunknak.

A történelemben a fejlődés töretlen. Ezt saját életünkben is megtapasztaljuk. Ha előveszünk egy fényképet a hatvanas és hetvenes évekből, akkor egészen más városkép tárul eléink, mint ma. Az akkoriban az utcán közlekedő járművek ma már nem láthatók, a farmotoros buszok eltűntek, ahogy az irodákban használt segédeszközök, írógépek is. Régen írógéppel írtuk tanulmányainkat és csak jóval később kellett megtanulnunk a számítógép kezelését. De már ez is részben a múlt, ma a mesterséges intelligencia egyfaja forradalmi jelenséggént tűnik fel a mindennapjainkban. Applikációkat kell letöltenünk a mobiltelefonunkra, beszélgethetünk a mobiltelefonunkkal, a ChatGPT azonnal válaszol a kérdéseinkre. Öt évvel ezelőtt a mesterséges intelligencia használatáról még csak kevesen értekeztek, mára ezzel szemben lassan mindenki használja az MI fogalmát, ami olyan gyorsan fejlődik, hogy csak kapkodjuk a fejünket és fogalmunk sincs arról,

A KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM MESTERSÉGES INTELLIGENCIA KUTATÓCSOPORTJÁNAK BEMUTATÁSA

KIRÁLY LILLA

A KRE MESTERSÉGES INTELLIGENCIA KUTATÓCSOPORT ALAPÍTÁSÁNAK TÖRTÉNETE ÉS ALAPÍTÓ TAGJAI

Az MI Kutatócsoport 2024. február 22-én alakult a kutatócsoport alapító okiratának – a Károli Gáspár Református Egyetem (továbbiakban KRE) Állam- és Jogtudományi Kar (továbbiakban ÁJK) Kari Tanácsa 25/2024.(II.21) számú határozatával történő – elfogadásával. Egyúttal felhatalmazást adott a KRE ÁJK Kari Tanácsa az MI Kutatócsoportnak arra, hogy a Mesterséges Intelligencia Koalícióhoz¹ csatlakozhasson.² Az MI Kutatócsoport a Mesterséges Intelligencia Koalícióval³ együttműködve látja el feladatát.

A KRE MI Kutatócsoport a Károli Gáspár Református Egyetem ÁJK részeként működik. Kezdetben ez kizárólag a KRE ÁJK oktatói és az általuk bevont szakemberek (együttesen alapító tagok) közös projektje volt, majd folyamatosan a

¹ A Mesterséges Intelligencia Koalíció (MI Koalíció) 2018. október 9-én alakult Balatonfüreden. Az alapítók (közel hetven magyar és nemzetközi cég, egyetem, tudományos műhely, szakmai- és közigazgatási szervezet) célja a kezdetek óta, hogy Magyarország Európa élvonalába kerüljön, fontos tagjává válva a nemzetközi mesterségesintelligencia-közösségnek. Az MI Koalíció a korábbi technológiai és ipari miniszter, Dr. Palkovics László kezdeményezésére alakult meg azzal a céllal, hogy a minisztérium tevékenyen részt vehessen Magyarország MI-ökoszisztémájának megszervezésében, annak érdekében, hogy az MI-fejlesztők, az MI-felhasználó állami és piaci szereplők, az akadémiai szféra, a szakmai szervezetek és az állami intézmények közösen határozzák meg az MI fejlesztési irányait és kereteit. Ennek érdekében a szervezet egy állandó együttműködési fórum szerepét is betölti az EU irányába. Az MI Koalíció Magyarország legnagyobb és legjelentősebb MI-szervezete. Jelenleg hat munkacsoport vezetése alatt csaknem négyszáz tagja van. A szervezet 2020-ban megalkotta Magyarország 2020 és 2030 közötti Mesterséges Intelligencia Stratégiáját, ennek végrehajtása jelenleg is zajlik. A szervezet rendszeresen szervez workshopokat, szakmai találkozókat, interaktív kiállításokat és oktatási programokat. A KRE ÁJK Mesterséges Intelligencia Kutatócsoportjának lehetősége van ezeken a rendezvényeken részt venni, betekintést nyerni a fejlesztési irányokba, kihívásokba, eredményekbe, amelyek jó inspirációt jelentenek az MI-vel kapcsolatos kutatásokhoz és a szakmai kapcsolatépítéshez.

² KRE ÁJK Kari Tanács 26/2024.(II.21) számú határozata.

³ <https://mik.neum.hu/> (Letöltés: 2025. július 16.)

KRE összes kara csatlakozott az MI Kutatócsoporthoz.⁴ A KRE MI Kutatócsoportban a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara (ÁJK), Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kara (BTK), Gazdaságtudományi, Egészségtudományi és Szociális Kara (GESZK), Hittudományi Kara (HTK), Pedagógiai Kara (PK) és az Információs és Kommunikációs Technológiák (IKT) Kutatóközpontja együttesen vesz részt.

A mesterséges intelligencia (a továbbiakban MI) egy rendkívül kreatív, adatbázisok tömkelegét összegezni képes új technológia, úgy is definiálhatnánk, mint a „jövő problémamegoldója”: képes mintákat és szabályokat kivonni adatokból és ezeket önállóan értelmezni, ezért ennek nemcsak jogi és etikai, hanem technológiai, gazdasági, munkaerőszabályozási, adatkezelési, innovációs stb. kutatási területei is vannak. A kutatócsoport munkájába ezért nemcsak jogászokat, hanem fejlesztő mérnököket, IT szakembereket, közgazdászokat, kommunikációs és marketing szakembereket, pedagógusokat, programozókat, pszichológusokat, lelkeseket, üzletembereket stb. is bevonunk, akik összekötik az MI jogi, etikai, gazdasági és technológiai területeit. A kutatás alapját tehát ennek az új technológiának az interdiszciplináris megközelítése jelenti: az MI alkalmazásának jogi, etikai aspektusainak feltérképezése; az MI alkalmazásának ágazatspecifikus (technológiai) vizsgálata; az MI gazdaságban betöltött szerepe; az MI felsőoktatásban történő hasznosíthatósága.

Ennek megfelelően a KRE MI Kutatócsoporton belül öt kutatóműhely került kialakításra az alábbi területeken:

- 1) Az MI alkalmazásának jogi és etikai aspektusai: alapjogok; polgári jogi kérdések, az internet jogi környezetének szabályai; a médiaszabályozás és a közösségi oldalak működésének szabályozása; kiberbűnözéssel összefüggő szabályozás.

Kutatóműhely neve: A Mesterséges Intelligencia szabályozásának, alkalmazásának és kockázatértékelésének jogi és etikai aspektusai kutatóműhely.
Kutatóműhely-vezetők: Dr. habil. Király Lilla PhD, Dr. habil. Arató Balázs PhD.

- 2) Az MI alkalmazásának ágazatspecifikus (technológiai) kérdései: tisztán szoftveralapú MI-rendszerek, amelyek kizárólag a virtuális világban tevékenykednek (pl. hangasszisztensek, képelemző programok, keresőmotorok, beszéd- és arcfelismerő rendszerek stb.) és hardverbe ágyazott szoftverek (robotok, önvezető járművek, drónok); internetes applikációk; algoritmusok: döntési fák, „k-legközelebbi szomszéd”, lineáris regresszió;

⁴ KRE ÁJK Kari Tanács 73/2024.(VI.12) számú határozata.

képfelismerés; klaszterezés és dimenziócsökkentés; chatbotok; robotika; felügyelt, felügyelet nélküli és megerősítéses tanulás esetkörei.

Kutatóműhely neve: A Mesterséges Intelligencia alkalmazásának ágazatspecifikus (technológiai) megközelítése kutatóműhely.

Kutatóműhely-vezetők: Prof. Dr. habil. Vass Zoltán PhD, Dr. habil. Rózsa Sándor PhD.

- 3) Az MI a gazdaságban: a gépi tanuló algoritmusok metodikája; klasszifikációs és prediktív módszerek, pl. hitelbíráló, banki visszaélések észlelése; MI-alapú ajánlórendszerek a marketingben; vállalati folyamatok modellezése; neurális hálózatok, magyarázhatóság és interpretáció; természetes nyelvi modellek és gazdasági értékük; az MI kockázatai: fake news és deep fake; a modellek útja az éles bevezetésig – MLOPs.

Kutatóműhely neve: A Mesterséges Intelligencia a gazdaságban kutatóműhely.

Kutatóműhely-vezetők: Dr. Vig Zoltán PhD, Dr. Simay Attila Endre PhD.

- 4) Az MI a felsőoktatásban: az OpenAI ChatGPT-4 etikus használata; az MI átvételének kultúrája; szerzői jogok védelme; ember–MI együttműködés; az MI hatása a munkaerőpiacra és az oktatásra; az MI tanítás perszonalizált módszerei.

Kutatóműhely neve: Mesterséges Intelligencia a felsőoktatásban kutatóműhely.

Kutatóműhely-vezetők: Dr. habil. Dringó-Horváth Ida PhD, Dr. T. Nagy Judit PhD.

- 5) Az MI a közoktatásban: az MI-alapú képességfejlesztés és az adaptív tanulás lehetőségei az esélyegyenlőség érdekében; MI a gyermekkorban: erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek; MI, robotika és a kognitív képességek kapcsolata.

Kutatóműhely neve: Mesterséges Intelligencia a köznevelésben.

Kutatóműhely-vezető: Dr. Tóth Etelka Mária PhD.

A kutatócsoport munkáját irányítótestület (a továbbiakban: Irányító Testület) irányítja, melynek vezetője a KRE MI Kutatócsoport vezetője, a kutatócsoport tudományos titkára és a kutatócsoport koordinátora. Az Irányító Testület további tagjait a Károli Gáspár Református Egyetem alábbi Karai jelölik ki: KRE ÁJK, KRE BTK, KRE GESZK, KRE HTK, KRE PK és a KRE IKT Kutatóközpont (Kutatóműhely-vezetők). A jelen pontban említett karok két-két főt delegálhatnak az Irányító Testületbe. Az Irányító Testület tagjainak megbízatása a kijelölő általi visszahívásig szól.

A KRE MI Kutatócsoport vezetőtestületét a kutatócsoport vezetője, a kutatócsoport tudományos titkára, a kutatócsoport koordinátora és a kutatóműhelyek vezetői alkotják (együttesen Board).⁵ A kutatócsoport további tagjai: alapító tagok,⁶ tiszteletbeli tagok és a meghívott kutatók.

A létrejövő tudományos műhelyek alapító tagjai autonóm kutatók, egyetemi oktatók, doktoranduszok, akik főállásban egyetemi tanszékeken és doktori programokban dolgoznak, illetve tanulnak, vagy az élet más területein dolgoznak; a kutatócsoporthoz szuverén döntésük alapján csatlakoznak, és abból külön indoklás nélkül egyszerű bejelentéssel kiléphetnek. A KRE MI Kutatócsoport tagja lehet bármilyen területen dolgozó szakember és kutató is.

A KRE MI kutatócsoportban regisztrált tagság szakmai erőt és tudományos presztízszt jelent, de nem biztosít munkahelyet és rendszeres jövedelmet – ugyanakkor a nyertes pályázatokból a műhely tagjai a pályázat feltételeinek megfelelően természetesen részesedhetnek.

A KRE MI Kutatócsoport tagjai elméleti tudásukat, szakmai- és élettapasztalatukat szabadon alkalmazzák a csoport munkájának segítésére, célkitűzéseinek elérésére. Elvárható, hogy ezt saját meglátásaik és lelkiismeretes döntésük szerint minél nagyobb teljességben tegyék meg a csoport tevékenységének relevanciájára tekintettel. Ez értelemszerűen nem biztosítható abban az esetben, ha a tagjelölt – vagy a működése során idővel létrejövő körülményeinek megváltozása következtében a tag – olyan munkaviszonyt létesít, olyan szerződést köt vagy olyan projektben vállal tevékenységet, melynek működése nem átlátható, titkos, bizalmas és ezáltal összeférhetetlenséget generál vagy ennek a lehetősége fennáll a KRE MI Kutatócsoport munkájával. (Ilyen elköteleződés lehet például egy szabadalmat előkészítő kutatás, katonai vagy titkosszolgálati fejlesztésekben való részvétel, kémkedéssel kapcsolatos polgári gazdasági, pénzügyi, államigazgatási stb. munka.)

⁵ A kutatócsoport vezetője: Dr. habil. Király Lilla PhD, egyetemi docens, ügyvéd; a kutatócsoport tudományos titkára: Dr. habil. Arató Balázs PhD, egyetemi docens, ügyvéd; a kutatócsoport koordinátora: Sellyei Diána joghallgató, kutatóműhely-vezetők: Dr. habil. Király Lilla PhD, Dr. habil. Arató Balázs PhD; Prof. Dr. habil. Vass Zoltán PhD, Dr. habil. Rózsa Sándor PhD; Dr. Vig Zoltán PhD, Dr. Simay Attila Endre PhD; Dr. habil. Dringó-Horváth Ida PhD, Dr. T. Nagy Judit PhD, Dr. Tóth Etelka Mária PhD.

⁶ Bodnár Zsigmond, Csik Veronika, Dr. Batovszki István, Dr. Csáki-Hatalovics Gyula PhD, Dr. Dobrocsi Szilvia PhD, Dr. habil. Dringó-Horváth Ida PhD, Dr. habil. Tóth András PhD, Dr. Homoki Péter, Dr. Jandó Tamás, Dr. Kósa Ferenc, Dr. Kővágó Györgyi PhD, Dr. Ostorházi László, Dr. Pétery-Schmidt Zsolt Máté, Dr. Simay Attila Endre PhD, Dr. T. Nagy Judit PhD, Dr. Tóth Etelka Mária PhD, Dr. Vig Zoltán PhD, Horváthné Gyurisán Szabina, Kovács György, Kristóf János, Péli-Kovács Adorján András, Prof. Dr. habil. Czine Ágnes PhD, Prof. Dr. habil. Rózsa Sándor PhD, Prof. Dr. habil. Vass Zoltán PhD, Sebestyén Lilla, Szűcs Péter, Theodore Boone, Tóth Gábor, Tömpe Zsolt, Vági Renátó.

A KRE MI Kutatócsoport szakmai feladatait az alapító tagok és a tiszteletbeli tagok, továbbá az általuk bevont szakértők (továbbiakban: kutatók) végzik. Az alapító tagok és a tiszteletbeli tagok (együttesen tagok) névsora az KRE MI Kutatócsoport weblapján feltüntetésre került.⁷ A kutatócsoport tagjai levelezéseikben, tudományos kapcsolattartás során használhatják a csoport nevét, és hivatalosan abban meglévő tagságukra.

A kutatók egy-egy feladat elvégzésére, kutatási program folytatására, pályázatok lebonyolítására állandó vagy eseti jellegű kutatóműhelyeket alakíthatnak. A kutatóműhelyek tagjait a kutatók közül a KRE MI Kutatócsoport vezetője kéri fel. A kutatóműhely munkájába szükség szerint a KRE MI Kutatócsoporton kívüli szakember is bevonható.

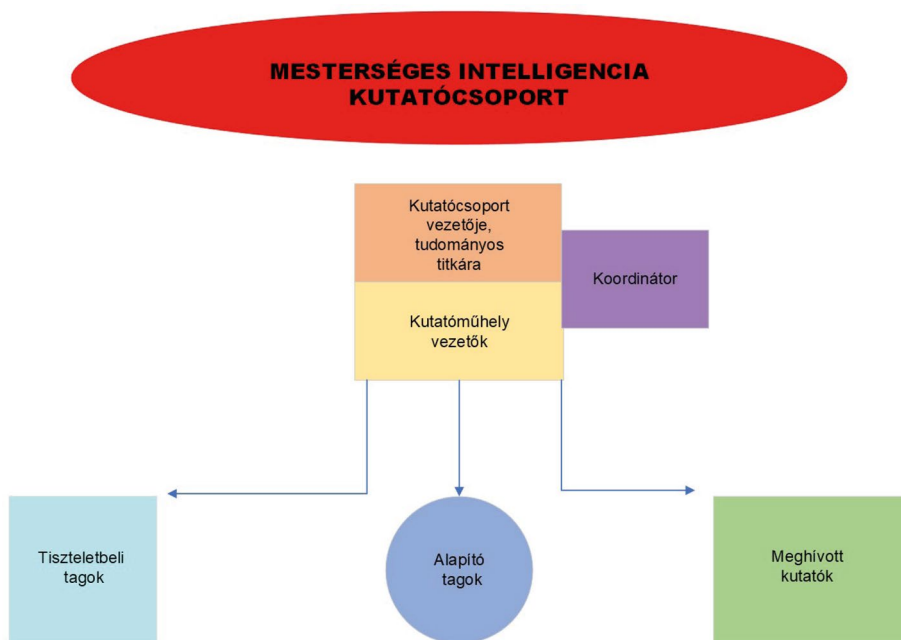
A KRE MI Kutatócsoport rendszeresen, de legalább évente egy alkalommal ülést tart (közgyűlés), amelyen a kutatók megvitatják az adott időszakban elért kutatási eredményeket (beszámoló), valamint a következő időszakra vonatkozó kutatási terveket ismertetik. A kutatási eredmények ismertetésére és értékelésére beszámolók, publikációk és konferenciák keretében kerül sor.

A KRE MI Kutatócsoport önálló szervezeti egységként történő megszervezését⁸ egyrészt az motiválta, hogy az egyetemen belül a mesterséges intelligenciával foglalkozó kutatók egymással szorosabb kapcsolatot tudjanak kialakítani, másrészt olyan szakembereket tudjunk bevonni a KRE MI Kutatócsoport munkájába, akik perspektívát látnak az egyetem kutatóival történő együttműködésben. A kutatócsoport legfontosabb feladatai: a témához kapcsolódó kutatómunka, publikációs tevékenység elősegítése, a kutatási eredményeknek a szélesebb szakmai nyilvánossághoz történő közvetítése, konferenciák szervezése, a témához kapcsolódó pályázatok feltérképezése és – sikeres pályázatok esetében – azok lebonyolítása.

A kutatócsoportnak a KRE biztosít helyiséget, egyébként bázisát a vezetők, illetve a tag egyetemi oktatók, kutatók irodái, illetve az adminisztráció hivatalos helyisége és kiszolgáló technikai-infrastrukturális eszközei jelentik. Egy nyertes pályázat esetén a szakmai közösség törekszik az önálló technikai-infrastrukturális feltételek megteremtésére.

⁷ <https://ajk.kre.hu/index.php/kutatas/kutatocsoportok/mesterseges-intelligencia-kutatocsoport.html> (Letöltés: 2025. július 16.)

⁸ A KRE Mesterséges Intelligencia Kutatócsoportjának van Alapító Okirata (2024. január 17-én kelt Alapító Okirat a 2024. május 7. és a 2024. május 30. napján tartott rendes és rendkívüli közgyűlés határozataival egységes szerkezetben), Szervezeti és Működési Szabályzata (2024. február 21-én kelt SZMSZ a 2024. május 7. és a 2024. május 30. napján tartott rendes és rendkívüli közgyűlés határozataival egységes szerkezetben), alapító- és tiszteletbeli tagsággal rendelkezik, de nem önálló jogi személy.

1. ábra. A KRE Mesterséges Intelligencia Kutatócsoport felépítése.

A KRE MI KUTATÓCSOPORT CÉLKITŰZÉSE

A modern MI egy olyan rendszer, amely képes érzékelni a környezetét, és lépéseket tenni annak érdekében, hogy maximalizálja a célok elérésének esélyét, valamint úgy értelmezze és elemezze az adatokat, hogy azokat megtanulja és ezekhez alkalmazkodjon, vagyis képes fejleszteni önmagát. A fejlesztések gyorsaságára és az alkalmazások széles körére tekintettel a kutatás interdiszciplináris megközelítést igényel a társadalmi szereplők (felhasználók, fejlesztők) széles körének bevonásával.

A KRE MI Kutatócsoport főbb céljai: az egyik az MI mint *legal tech* felhasználási lehetőségeinek a jogalkalmazásban és minden egyéb területen történő felhasználása, a másik az MI felsőoktatásban való technikai felhasználhatósága. Ez a humántudományok és a reáltudományok eredményeinek empirikus megközelítését és gyakorlati alkalmazását jelenti, igazodva ahhoz a jelenkori elváráshoz, hogy az egyes kutatások eredménye explicit módon is hasznosítható legyen. A műhely interdiszciplináris – egyszerre humán- és reáltudományos –

jellege lehetővé teszi a különböző tudományterületek és intézmények közötti hatékony együttműködést, amely mind az egyetem, mind pedig a vonatkozó diszciplínák számára perspektivikus távlatokat nyithat.

A KRE MI Kutatócsoport célja, hogy az MI szabályozásának vizsgálata tárgykörben az MI technológiai, jogi és etikai hátterének, valamint teológiai vonatkozásának vizsgálatával feltérképezze az egyes kutatási irányokat, a gyakorlati hasznosítási lehetőségeket és az MI mint első nagy globális entitás alkalmazásának veszélyeit. Az MI algoritmust olyan empirikus eljárások keretében vizsgáljuk, mint például az ágens alapú modellezés, a neurálisháló-elemzés vagy éppen a strukturális egyenletek modellezése. Az MI technológiai és jogi összefüggései mellett fontosnak tartjuk a pszichológiai és az etikai oldal vizsgálatát is, az életvezetési képzések, tanácsadások egyre növekvő piacába és a felsőoktatásba történő hatékony integrálás céljából. A teológiai reflexió a fentiekhez kapcsolódóan etikai, metafizikai és ontológiai összefüggésekre összpontosít. A KRE MI Kutatócsoport a humán és reáltudományok eredményeinek alkalmazhatóságát kínálja az élet számtalan területének vonatkozásában: például az alkalmazott kutatások megvalósításában, komplex szociálpolitikai programok előkészítésében, személyre szabott tanácsadásban vagy oktatási feladatok elvégzésében.

Ezen felül fontos célkitűzés a rendszeres szakmai programok megszervezése, a kutatási eredmények publikációja, a szakmai információk elérhetősége érdekében honlap működtetése és pályázati projektekben történő aktív részvétel. Ez a témához kapcsolódó kutatómunka, publikációs tevékenység elősegítését, a kutatási eredményeknek a szélesebb szakmai nyilvánossághoz történő közvetítését, konferenciák szervezését, a témához kapcsolódó pályázatok feltérképezését és – sikeres pályázatok esetében – azok lebonyolítását jelenti.

KUTATÁSI PROFIL

A KRE MI Kutatócsoport nevének és célkitűzésének megfelelően elsősorban arra a digitális információs és kommunikációs (IKT) technológiák által előidézett ontológiai fordulatra reagál, amely lényegi módon változtatja meg az intellektuális klímát és a fizikai valóságot. Az Artificial General Intelligence (AGI) egy olyan mesterségesintelligencia-rendszer – még nem egy létező technológia, de már egy körvonalazott végcél –, amely képes olyan jellegű intellektuális feladatok elvégzésére, mint amilyenekre az állatok vagy az ember. A jelenleg létező MI és ennek különböző felhasználási területein történő

innovációk (chatbot, szöveggeneráló, képkészítő alkalmazások, az OpenAI ChatGPT-4, a felhőalapú számítástechnika, az önvezető autók), létünk ontológiai alapjait érintik. Az MI által előidézett kulturális forradalom újfajta válaszokat igényel, mivel az emberszintű képességekkel bíró MI technológiai megvalósítása már elérhető közelségbe került. Kutatásaink általános keretét arra az átfogó kérdésre adott lehetséges válaszok adják, hogy az információs és kommunikációs technológiák által előidézett komplexitás kezelésére az egyének, illetve a társadalmak milyen stratégiákat alkalmaznak, illetve használhatnak majd a sikeresebb jövőbeli adaptáció érdekében. Célunk azoknak a pozitív és negatív hatásoknak a feltérképezése, amelyeket az MI-n alapuló alkalmazások gyakorolhatnak az emberi élet különféle színtereire (pl. munkaerőpiaci helyzetfelmérés, a digitális korszakhoz szükséges készségfejlesztés, magánélet, az MI-alapú döntések elszámoltathatósága, az MI által generált felelősségi és biztonsági kérdések). A konkrét kutatási irányok az átláthatóság, a kockázatkezelés és az etikus használat köré csoportosulnak az MI-rendszerek valós körülmények között történő tesztelésével.

A KRE MI Kutatócsoport be kíván tagolódni a hazai tudományos és szakirányú rendszerbe, továbbá a hazai és nemzetközi szakmai vérkeringésbe; így szakmai kapcsolatok, együttműködések kialakítására törekszik a közös kutatási profilú szervezetekkel.

Cél az MI-rendszerek valós körülmények között történő tesztelése, meghatározott feltételek és biztosítékok mellett. Az MI-vel kapcsolatos szabályozói tesztkörnyezetek nem érintik az illetékes hatóságok felügyeleti és korrekciós hatásköreit. Az MI-vel kapcsolatos szabályozói tesztkörnyezetben résztvevők a felelősségvállalásra alkalmazandó uniós és tagállami jogszabályok értelmében továbbra is felelősséggel tartoznak a tesztkörnyezetben végzett kísérlet következtében harmadik feleknek okozott károkért.

ÖSSZEFOGLALÁS

A KRE MI Kutatócsoportja 2024-ben alakult azzal a céllal, hogy az MI szabályozását, alkalmazását és hatásait interdiszciplinárisan vizsgálja. A jogi, technológiai, gazdasági és pedagógiai aspektusok mellett a KRE MI Kutatócsoport az etikai és teológiai vonatkozásokat is kiemelten kezeli. A kutatóműhelyek különböző területekre fókuszálnak, például az MI jogi és etikai szabályozására, az ágazati technológiai innovációkra, a gazdasági alkalmazásokra, valamint az MI oktatásban betöltött szerepére. A kutatóműhelyekben nemcsak jogászok és

informatikusok, hanem közgazdászok, pedagógusok és teológusok stb. is részt vesznek, erősítve az interdiszciplináris szemléletet. Az MI Koalícióval való együttműködés révén a kutatócsoport bekapcsolódik a nemzetközi MI-kutatásokba és szabályozói kezdeményezésekbe. Az MI-technológiák megértése, felelős alkalmazása és társadalmi hatásainak elemzése a KRE MI Kutatócsoport fő céljai közé tartozik. Az oktatási programok szervezése, a publikációs tevékenység és a tudományos kapcsolatok kialakítása révén a kutatócsoport aktív szereplőjévé válik az MI tudományos diskurzusának. A rendszeres ülések és kutatási projektek biztosítják a folyamatos szakmai fejlődést és a tudományos közösségbe való szerves beágyazódást.